

JIŘÍ NOHEJL:

**OBRAZ JAKO PŘÍKLAD A VZOR V KONTEXTU JEHO VLIVU
A ROZŠÍŘENÍ NA PROŽÍVÁNÍ ŽIVOTA ČLOVĚKA**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Je málo kvalifikačních prací, které by vstupovaly do kontextu tak aktuálního. Předložená práce je výjimečná ovšem také charakterem svého vstupu do aktuálního kontextu: Nespokojuje se s jeho pasivní reflexí, ale současný diskurs aktivně obohacuje. Vychází při tom, a tím je práce rovněž jedinečná, primárně nikoliv z dosavadní literatury, ale z „*vlastní reflexe, jako subjektivního pohledu na danou problematiku a též jako vlastní výpověď lidské interakce, vlastní zúčastněné pozorování*“ (s. 11), uvědomované a kultivované důkladnou rešerší relevantní literatury v mimořádném kvantu a kvalitě výběru.

Mezi kvalifikačními pracemi dnes převažují ty, jejichž cílem je vyhovět, splnit, dosáhnout. Vinou hladkého vědeckého provozu, který nahrazuje dobrodružství poznání výkaznictvím, dnes texty stejného cíle plní i knihkupecké pulty, odborné časopisy a sborníky. Vážím si proto každého díla, jehož cíle jsou ty, které jsou jako jediné hodny autorského úsilí a čtenářské pozornosti – poznat, pochopit, porozumět a toto poznání, pochopení a porozumění sdílet. Nejlepší texty jsou ty, kdy se autorova zainteresovanost na tématu blíží posedlosti. Tyto rysy nese předkládaná práce nepřehlédnutelně. Šíří a hloubkou záběru a naléhavostí všudypřítomného úsilí porozumět má v sobě až cosi faustovského. Nehrozí ale, že by bohatství témat, námětů, přístupů a kriticky čtených zdrojů zavalilo autora nebo čtenáře. Mnohost, daná šíří záběru a mimořádným rozsahem diplomantových znalostí je zvládána pevným systematickým a cílevědomým přístupem. Napomáhá tomu jeden pozoruhodný rys: silné autorovo puzení k exaktnosti. I proto je předložená práce tak přitažlivá a její četba tak dobrodružná.

Napětí mezi obrazem s jeho objektivní existencí, neměnnou daností a nekonečnými možnostmi estetické reakce a „čtení“ na straně diváka od věků zneklidňuje a možnost je odstranit představuje velké pokušení. Tak jako sami malíři učinili z exaktní úběžníkové perspektivy prostředek, který vyrovnává mezi uměním a vědou a činí jejich poznání nejen rovnocenné, ale přímo ruší difference mezi nimi, pokouší se o něco podobného od počátku i myšlení o umění, jeho dějiny, teorie, estetika. Dnes má pokušení exaktnosti ještě jeden, byť proti pokušením věčným daleko banálnější rozměr: V aktuálních horizontech se těžko rozlišuje mezi důsledky skutečného vývoje a krátkodechými módami. Ohlašuje se smrt tradičních disciplin, zabývajících se výtvarným uměním, a pro mnohé není-li boha jejich zákonů, metod a pojmového aparátu, je vše dovoleno. Nejedna z ohlašovaných krizí je jen krizí jazyka a krize jazyka bývají krizemi myšlení. Permanentním redefinováním se sice zdánlivě otevírají nové prostory svobody, ale může se za to zaplatit ztrátou předmětu a smyslu. Nezdůrazňuji hodnotu toho, co jsem nazval autorovým puzením k exaktnosti, snad

proto, že jsem po celý svůj profesní život pronásledován podobným tíhnutím, ale hlavně v naznačené souvislosti. Zároveň nechci naznačený rozměr předložené práce absolutizovat. Autor je dalek autoritativních závěrů, všude respektuje proměnnou unikavost toho, co se snaží uchopit.

Mluvil jsem zatím o kontextu vědních disciplin, které se zabývají obrazem. Konstatovat je ale třeba především kulturologický charakter předložené práce. Autor to v úvodu formuluje jednoznačně: „*Nesoustředím se, jak by se dalo očekávat, na analýzu a interpretaci obrazu z hlediska jeho zasazování do kontextu dějin estetiky a umění. Výchozím zdrojem je (...) definování obrazu jako jednotky – nástroje, který lze napodobovat, distribuovat a syntetizovat. Soustředím se proto na procesy napodobování – imitace jako adaptačního mechanismu umožňujícího kulturní evoluci s ohledem na dopady takového způsobu vnímání na lidské prožívání.*“ (s. 11) Dospívá až ke zjištění, které se týkají esenciálních atributů evoluce a kultury.

Martin C. Putna před časem skvěle formuloval své pedagogické krédo: „*Musejí umět to, co já. Teprve za tím to začíná být zajímavé.*“ Nad Nohejlovou prací se mi vybavovalo často, kdykoliv jsem narážel na souvislosti, které mě nenapadly, směry, kterými jsem se dosud nevydal, otázky, které jsem si nepoložil. Stejně tak jsem se nad textem radoval z nebývalé intenzity autorova zájmu a osobní zainteresovanosti. Nemusím jistě dodávat, že tento druh kantorových radostí pro nás není právě každodenní stravou.

Pro souhrnné hodnocení se mohu vrátit k charakteristice, kterou jsem v tomto posudku použil jako první: Předložená diplomová práce Jiřího Nohejla *Obraz jako příklad a vzor v kontextu jeho vlivu a rozšíření na prožívání života člověka* je dílem výjimečným. Od volby východiska přes volbu, posloupnost dílčích témat a metodologii po charakter zpracování jde o dílo ryze původní. Jak už jsem naznačil, představuje plnohodnotný a nesporně přínosný vstup do aktuálního teoretického dění, které se soustřeďuje kolem tématu obrazu. Podobně lze mluvit o vysoce inspirativním přínosu k rozvoji našeho vědního oboru. Kdybych rukopis dočetl jako lektor nebo reaktor vědeckého nakladatelství, neváhal bych jej doporučit ke knižnímu vydání, jen bych snad navrhl či provedl ještě jednu jazykovou redakci. V roli vedoucího diplomové práce jen mohu práci **plně doporučit k obhajobě** a navrhnout hodnocení klasifikačním stupněm **výborně**.